

## RECENZII

**Septimiu Chelcea (coord.) (2008), *Rușinea și vinovăția în spațiul public. Pentru o sociologie a emoțiilor*. București : Editura Humanitas, 350 p.**

„Cu penele altuia te poți împodobi,  
dar nu poți să zbori”  
(Lucian Blaga)

Într-o societate a valorilor răsturnate, în care anormalul este privit ca fiind firesc, o temă precum rușinea și vinovăția pare desprinsă dintr-un roman cu iz romantic. Când în lumea academică se promovează plagiatul începând cu cele mai înalte funcții (să ne amintim de dezvăluirile din presă), ne mai mirăm că modelul asimilat de elev/student este „cultura plagiatului”? În astfel de condiții devine legitimă întrebarea : îi mai „plesnește cuiva obrazul de rușine” mai experimentează cineva sentimente potrivit cărora îi vine să moară de rușine în urma săvârșirii anumitor comportamente sau acte în diferitele contexte ale interacțiunii sociale? Prea puținora, din păcate !

Lucrarea *Rușinea și vinovăția în spațiul public. Pentru o sociologie a emoțiilor* este prima abordare sociologică a emoțiilor în literatura de specialitate din România. Cum fiecare demers de abordare a unui domeniu presupune, în primă fază, definirea conceptuală, nici această lucrare nu se abate de la regulă. Astfel, prima parte a cărții este dedicată definirii, clasificării și trecerii în revistă a teoriilor, clasice și moderne, despre emoții. Cel de-al doilea capitol propune o abordare inedită a emoțiilor în viața socială : „Capitalul social, informație și implicare emoțională” (Petru Iluț), „Emoțiile în viața socială : munca emoțională” (Septimiu Chelcea și

Daniela Boțone), „Socializarea emoțiilor în copilărie” (Elena Stănculescu).

Câți dintre noi ne-am pus problema existenței unei relații între înțelegerea emoțiilor și comportamentul prosocial, între contribuția părinților la dezvoltarea competenței emoționale a copiilor și reacțiile față de emoțiile negative, între emoții și diferențele de gen ? Răspunsul la aceste întrebări îl găsim în capitolul „Socializarea emoțiilor în copilărie”. Socializarea emoțiilor este un proces important ce își pune amprenta asupra comportamentului viitor al indivizilor. Tipul de atașament marchează procesul de socializare a emoțiilor, la fel cum „expresivitatea emoțională parentală este strâns legată de înțelegerea de către copii a semnificației diverselor emoții” (184). Aceștia sunt factori decisivi în maturizarea afectivă, în atingerea stabilității emoționale și în gestionarea relațiilor în cadrul contextului de interacțiune socială.

Următoarea problematică dezvoltată în abordarea emoțiilor în viața socială este capitalul social. Având în vedere că interacțiunea socială se bazează pe capitalul social, există vreo legătură între acesta, informație și implicarea emoțională ? Răspunsul afirmativ la această întrebare vine dinspre abordarea capitalului social din perspectiva emoțiilor implicate în schimbul social. Se poate vorbi astfel de un capital emoțional a cărui mobilizare este vitală, nu doar în decizia oamenilor de a participa la rețele și organizații, ca manifestări ale capitalului social, ci și în funcționarea lui de ansamblu și în diferite comportamente

precum : activitatea de leadership, relațiile formale și informale dintre membri, raporturile pe orizontală și verticală ale diverselor genuri de capital social și cooperare, cultivarea și practicarea inteligenței și competenței emoționale (137). Prin emoții, actorul social (individual sau colectiv) este conectat la structurile și relațiile sociale nu ca o entitate ce joacă roluri dinainte prescise, ci ca un actant (cu voință proprie și inițiativă).

Dezvoltarea societății moderne a avut drept consecință dinamizarea pieței muncii emoționale. „Se estimează că jumătate din joburi impun muncă emoțională și trei sferturi dintre joburile femeilor solicită managementul emoțiilor” (146), locul de muncă fiind considerat un mediu unde exprimarea emoțiilor puternice este total inadecvată, neașteptată, chiar contraindicată în cazul anumitor profesii.

Din perspectivă psihosociologică, acest capitol răspunde următoarelor întrebări : ce se întâmplă cu *self*-ul în situația managementului emoțiilor ? În ce măsură își pune cultura amprenta asupra muncii emoționale ?

Cea de-a treia parte a cărții, „Rușinea și vinovăția. Frauda intelectuală în universități”, este o abordare teoretică amplă a rușinii și vinovăției, implicând totodată și o analiză aplicată a acestor emoții din perspectivă sociologică și psihosociologică.

O atenție deosebită trebuie acordată anchetei sociologice realizate de profesorul Septimiu Chelcea și colaboratorii săi (Loredana Ivan, Gabriel Jderu, Fidelie Kalambayi, Radu Mălureanu, Andreea Moldoveanu și Alexandru Zodieru) privind fraudă intelectuală, rușinea și vinovăția în universități.

Lăsăm cititorii să descopere rezultatele acestei anchete parcurgând paginile cărții, însă nu putem să nu anunțăm câteva dintre reperele importante ale analizei : opinia studenților despre gravitatea actelor de fraudă intelectuală ; opiniile studenților privind frecvența actelor de fraudă intelectuală în universități ; reprezintă fraudă intelectuală în universități o continuare a acelorași practici din învățământul preuniversitar ? ; emoțiile și actele de fraudă intelectuală, emoțiile morale și tipurile sociocomportamentale.

Irina Cristescu

[www.polirom.ro](http://www.polirom.ro)

Bun de tipar : iunie 2009. Apărut : 2009  
 Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266  
 700506, Iași, Tel. & Fax : (0232) 21.41.00 ; (0232) 21.41.11 ;  
 (0232) 21.74.40 (difuzare) ; E-mail : [office@polirom.ro](mailto:office@polirom.ro)  
 București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,  
 O.P. 37 • P.O. Box 1-728, 030174  
 Tel. : (021) 313.89.78 ; E-mail : [office.bucuresti@polirom.ro](mailto:office.bucuresti@polirom.ro)